

ELŐTANULMÁNY ÉS KUTATÁSI MUNKA

KARGALA - ISKOLA A HATÁRON ÉPÍTÉSZ DIPLOMATERVHEZ
HELYSZÍN: ORGOVÁNY

VARGA MÓNICA
2013

TARTALOMJEGYZÉK

OKTATÁS ÉS ISKOLÁK TÖRTÉNETE ORGOVÁNYON

ORGOVÁNY RÉGI ISKOLAHÁLÓZATA

ORGOVÁNY TÉRKÉPE
ISKOLÁK TELEPÍTÉSE

AZ EGYKORI ISKOLÁK MA

KLEBELSBERG-FÉLE ISKOLÁK ÉPÍTÉSE

H JELŰ TANYAI ISKOLA TÍPUSTERVE

KÁPOLNA-DŰLŐI ISKOLA

ÉLET EGY TANYAI ISKOLÁBAN /ÉDESANYÁM ELMONDÁSA ALAPJÁN/
KÉPEK AZ EGYKORI ISKOLA ÉLETÉRŐL ÉS A GYEREKEKRŐL

KARGALAI ISKOLA

KARGALA TÖRTÉNETE RÖVIDEN
KÉPEK AZ EGYKORI ISKOLA ÉLETÉRŐL ÉS A GYEREKEKRŐL
RÉSZLETEK AZ EGYKORI RAJNAPLÓKBÓL
RÉSZLETEK AZ ISKOLÁRÓL ÍRT CIKKEKBŐL

FORRÁSOK

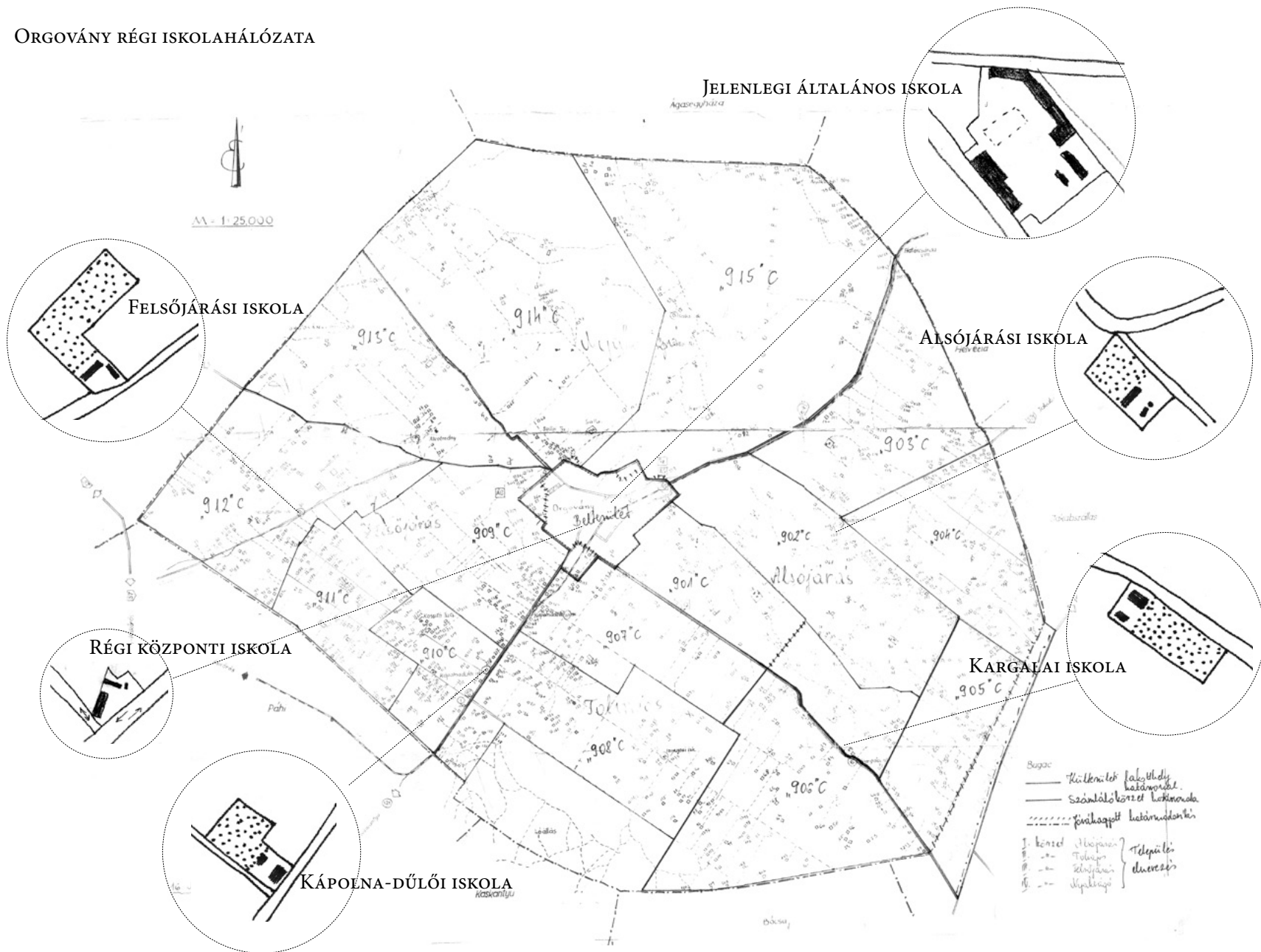
A háború után az iskolák befogadóképessége kicsi volt a tanulók számához képest, így szükségesnek látták még iskolák felépítését. Klebelsberg Kuno javaslatára 1926-ban a nemzetgyűlés elfogadta „A mezőgazdasági népesség érdekeit szolgáló népiskolák létesítéséről és fenntartásáról” szóló, 1926. évi VII. törvénycikket, mely rendelkezés állami segélynyújtással támogatta az építendő iskolákat. Ezzel az anyagi támogatással, és részben kötelességgel 1928-ban felépült a Kargalai és a Kápolna-dűlői tanyai iskola, Sváb Gyula H jelű títusterve alapján, mindkettő 1 tanteremmel és hozzátartozó tanítói lakással. Így a község külterületén már 5 állami elemi népiskola működött, 5 tanteremmel, és 9 tanítóval (Kozma Ilona, Bencsik Etelka, Mezei Zoltán, Pálffy József, Retkes Ágoston, Illés Gergely és Molnár László – a teljesség igénye nélkül). Az tanyai iskolákban összevontan, 1-8. osztályig egy teremben, egy időben tanultak a diákok, míg a faluban lévő iskolákban fokozatosan korosztályonként, majd osztályonként szétválasztva. A második világháború alatt a csendőrség megszűnésével a faluközpontban lévő „piros cserepes” házból az oktatás átköltözött a volt Csendőrlaktanyába, amelyet 1946-ban Somogyi András igazgató úr vezetése alatt állami támogatással bővítettek.

A falu belterületének lakosságának növekedésével, a tanyákról való beköltözések megindulásával a központi iskola tanulóinak száma egyre növekedett, míg a tanyai iskoláké csökkent. Így a tanyai iskolák fokozatos bezárása kezdődött meg, először a Tolvajosi iskola kapui záródtak be, az épületet 1986-ban le is bontották. Ezt követte az Alsójárási, más néven Göbölyjárási iskola bezárása, majd az 1988-ban a Kápolna-dűlőt, 1991-ben pedig a Felsőjárási iskolát számolták fel. A legtovább, 1993-ig működött a Kargalai tanyai iskola. Természetesen az iskolák bezárását nem csak a faluban végbement mozgások hívták létre, hanem főként politikai irányelvek, miszerint a népiskolák nem megfelelő, és egyenrangú tudást nyújtanak az ott tanulóknak, mint a többi elemi iskola. Így ezek megszüntetésével, központosításokkal, és egységes tanrend bevezetésével fokozatosan átszervezték az oktatás felépítését.

A faluban lévő iskolában viszont nem volt annyi hely, hogy az oktatás egy időben folyhasson minden évfolyamon, így váltó műszakban jártak iskolába az osztályok délelőtti és délutáni beosztásban. A település

vezetősége új központi iskola felépítését látta elengedhetetlennek. A régi központi iskolával közös udvarban, csak másik utcára nyílóan, a Táncsics utcában új iskolaépület építése kezdődött, melynek első négy tantermét 1989-ben adták át, 1991-ben a második 4 tantermet, majd 1993-ban a tornacsarnokot is befejezték, és használtba vehették a tanulók. Így jelenleg a faluban lévő iskolában 16 tanteremben, 8 évfolyamon 2-2 osztály tanul, az új épületben az alsó évfolyamok, a régi épületben a felsős évfolyamok. Az elmúlt években az általános iskolába járó diákok létszáma 300-320 fő között mozog, akiket 27 tanár és tanító, 5 zenetanár tanít, 6 fős kisegítő személyzettel.

ORGOVÁNY RÉGI ISKOLAHÁLÓZATA

A községben az 5 tanyai iskolából és a 2 falusi iskolából mára csak a központi iskola működik, Orgoványi Általános Iskola és Alapfokú Zeneoktatás néven. A diákok száma 300-320 fő között mozog, és ebből 50-60 fő a zeneiskola növendéke is egyben. A két épület (régie és új iskola) elegendőnek bizonyul a férőhelyek száma alapján, és állapota és felszereltsége is megfelelőnek mondható az 2009-2010-es felújítási és bővítési beruházás óta.

A tanyai iskolák története egymástól nagyon eltérően alakult. A Tolvajosi iskolát (más néven Déli iskola) 1986-ban lebontották, így ezzel ez lett a legrövidebb életű az épületek közül. A felsőjárású iskola a több évtizedet ott tanító Baráth Benedekné tulajdonában van, felújított, karbantartott állapotban családi házként működik, de tulajdonosa idős kora révén eladásán gondolkodik. Az alsójárású iskolát pár évvel ezelőtt egy holland befektető vette meg, és 3 apartmant alakított ki benne, mely külföldiek számára (hollandok, németek és dánok) kedvelt nyaralási célpont. A volt iskola hosszú, téglány alaprajzú, nyeregetető külső megjelenésén nem változtattak, viszont a belső osztási rendszere teljesen átalakult, persze a funkcióváltás következményeként. Ez az átalakítás, és újra felhasználás pozitív példa ezeknek a sokáig üresen álló épületek hasznosítására, bár a funkció az eredetitől igen messze került. A fent említett két iskola többé-kevésbé használatban van, nem engedték, hogy az idő vasfoga nyomot hagyjon rajta, viszont a közt szolgáló, az ott élők életét összefogó értékét mára elveszítette.

A kargalai és a kápolna-dűlői iskola is bezárása óta üresen áll. Az épület- és tartó szerkezeti állapotuk kifogástalan állapotban van, köszönhetően az igényes kivitelezésnek, és minőségi anyagok használatának, de sajnos ez külső megjelenésükre nem mondható el. A kápolna-dűlői az önkormányzat tulajdonában van, és mindenképp a megfelelő felhasználást tűzték ki célul, de sajnos előre lépés ebben az ügyben még nem történt. Jelenleg raktárként működik a nagyterem, a lakás pedig üresen áll. A kargalai iskolának bezárása óta sok tulajdonosa volt, és a sűrű tulajdonosváltás a mai napig zajlik. Teljesen elhanyagolt állapotban, nyitva áll, és ki van téve az időjárás, és a természet romboló hatásainak. Építészeti, történelmi értékeket és az egykor ott tanulók számára olyan

érdekeket képvisel, amelyet mindenképp érdemes megővni, és továbbvinni valamilyen formában.

A régi iskolahálózat, amely átszötte a falut és egész külterületét, és a tanyai „kulturalközponjaival” egyensúlyt teremtett, mára teljesen eltűnt. Pedig egy ilyen településen, ahol a lakosság egykor nagy része mezőgazdasággal foglalkozott, a tanyai életmód volt a jellemző, és a külterületeken él a lakosság 26 %-a ma is, nagyon fontos lenne, hogy ne egy központba tömörüljön a kultúra, szórakozás, és minden egyéb funkció, ezzel a tanyákon élő lakosság faluba költözését ösztönözve. A jelenlegi oktatási rendszer, és az életkörülmények megváltozása persze nem engedik ezeknek az iskoláknak az újraélesztését eredeti funkciójukkal, viszont másfajta, közösségi jellegű hasznosításuk sokban hozzájárulhatnak a külterületek élők életszínvonalának emeléséhez, és elősegítenek a lakók még erősebb kötődését otthonukhoz.

ALSÓJÁRÁSI ISKOLA

FELSŐJÁRÁSI ISKOLA

KARGALAI ISKOLA

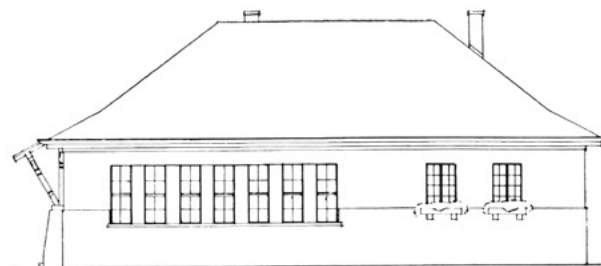

KÁPOLNA-DÜLŐI ISKOLA

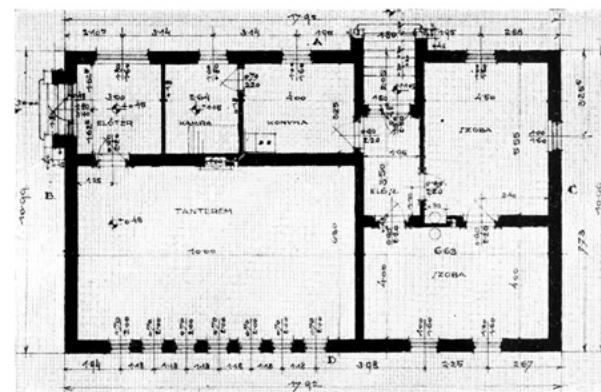
KLEBELSBERG-FÉLE ISKOLÁK ÉPÍTÉSE

Gyors döntéshozatal és szervezett lebonyolítás jellemezte az orgoványi iskolaépítkezéseket. A képviselőtestület 1926. április 12-i ülésén ismerkedett meg a tanyai iskolaépítésről szóló VKM - rendelettel. Az iskolák helyzetének megvitatása során többen javasolták: „Mivel csaknem valamennyi iskola túl van terhelve, a belterületi pedig a most mindjobban fejlődésnek indult egységes falurendszerre való kialakulása folytán oly szűk, hogy a tanítások csak félnaponként felváltva történhetnek, tehát a község a kedvező alkalmat most ragadja meg, és hozzon meg minden áldozatot a feltétlen szükséges iskolák felépítése érdekében.” Ennek szellemében hozott döntést a képviselőtestület: a földbirtokrendezés következtében egyre nagyobb létszámú belterületen egy 5 tantermes új iskolát, a 16.000 kataszteri holdon elterülő és szintén gyarapodó lakosságú tanyavilág legsűrűbben lakott részein két új, egyenként 1-1 tantermes és tanítói lakással ellátott iskolát építenek. A község anyagi helyzete való tekintettel az építkezéshez 70% segílyt és 30% kölcsönt kaptak. A meghirdetett versenytárgyalásra öt vállalkozó ajánlata érkezett: Izsó János ceglédi, ifj. Végh János kunszentmiklósi, Appel Károly budapesti, Kozma József izsáki és Turjánszky Mihály alpári mesterembereké. Valamennyien ezer pengő feletti összeget helyeztek letétbe készpénz, takarékbetétkönyv vagy kezességi nyilatkozat formájában. A versenytárgyalást Appel Károly budapesti vállalkozó nyerte, az ő irányításával készültek el a ma is meglévő iskolaépületek.

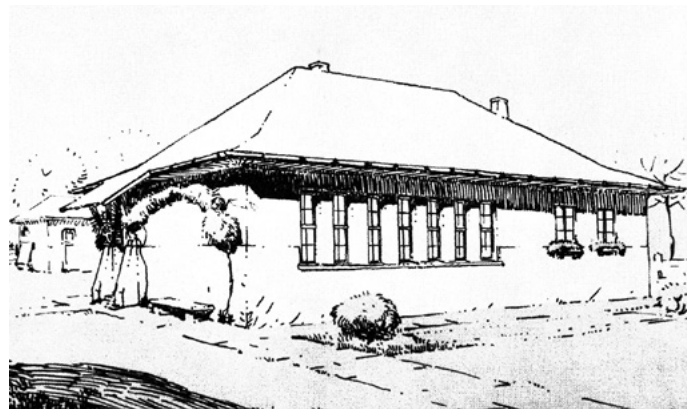
Itt is, mint a környező falvakban jellemzően a H jelű tanyai iskolák épültek meg, Sváb Gyula tervei alapján. A Kápolna-dűlői és a Kargalai iskolákban, téglafalazattal, vörösfenyő padozattal és pala fedéssel a faluban akkor még szinte ismeretlen és újszerű anyagok jelentek meg. A kiváló tervek és minőségi kivitelezést követően világos, tiszta és száraz épületek várták a tanyákon élő gyerekeket, majd a művelődni vágyó felnőtteket is.

ELŐLNÉZET

ALAPRAJZ

„A Bakcsi tanító nénink, amikor minket tanított, azt hiszem már 40 éves körül volt. Az alsó négy osztályt tanította, 32-en voltunk. Az rengeteg. Erre fele akkor nagyon sok gyerek volt, de még ma is sok tanya van itt Tolvajosban. Abban az időben már a felsősök a faluba jártak. Én 1957-ben voltam első osztályos, és még azok a gyerekek itt tanultak, akik 45-46-ban születtek, ők még itt fejezték be a 8. osztályt. Viszont úgy emlékszem, hogy volt kiegészítő tanító néni abban az időben, aki itt egy közeli tanyán lakott, hát egyedül nem győzte a Bakcsi tanító néni.

Volt hangos és volt halk óránk. A hangos óra arról szólt, hogy feleltett, a halk órán pedig rajzolni, festeni kellett, vagy csöndben csinálni a feladatot, amit kiadott. Volt egy kis füzetünk, amibe előre be volt írva, hogy melyik nap milyen óránk lesz, és úgy készültünk, de csak második osztálytól kezdődően, elsőben mindig külön foglalkozott velünk. Utána, amikor már másodikosok, harmadikosok voltunk, a kis szülőjében segíthetünk, szüretelni is. Volt neki kacsája, tyúkjá, azokat is segítettünk ellátni néha. Veteményese viszont nem volt, se borsója se krumplija.

Olyan óránk is volt – de jaj, mi is volt annak a neve – természettanulás, vagy természet megfigyelés... A kis erdejében néztük meg hallgattuk a madarakat, ki kellett találni, hogy milyen madár az, és bogarakat is gyűjtöttünk. Csak ezek az órák voltak azok, amit nem abban az egyetlen osztályteremben töltöttünk. Nagy fapadokban ültünk kettesével – ugyanúgy, mint most – amik össze voltak építve az asztallal.

Jól együtt tudtunk élni, a negyedikesek mindig vigyáztak az elsősökre, segítettek nekik. Verekedni nem volt szabad, mert akkor pálcával kikaptunk. Ha nem jól figyeltünk, akkor kiabált, mérges volt, de különben egy kedves asszony volt. Tartott ünnepeket, akkor süített süteményt, megkínált bennünket és karácsonyra és húsvétra adott is mindig valamit. Anyák napjára tanított verset, a lányokat megtanította táncolni is.

OSZTÁLYKÉP 1958. OSZTÁLYFŐNÖK: BAKCSY ANNA
ÉDESANYÁM AZ ALSÓ SORBAN A BAL ELSŐ

OSZTÁLYKÉP 1964-65. I-IV OSZTÁLY
OSZTÁLYFŐNÖK: BAKCSY ANNA

A jó tanulókat felengedte a lakásba, azok vitték fel a könyveket, a füzeteket kijavításra, de a rossz tanulók nem mehettek fel, sose engedte fel őket azon a nagy lépcsőn, hátul.

Nagy kályhával fűtöttünk, még a mama is fűtötte, reggel ötre járt begyújtani. Akkor megpakolta, és napközben csak néha kellett rá tenni. Olyankor valamelyik nagyobb gyerek dobott rá pár darab fát.

Gyalog jártunk, nem biciklivel, hát nem is volt biciklink.

Ide, ebbe az iskolába nem járt úgy senki idegen, vagy látogató, mint a másik iskolába, a Kargalaiba. Ő nem volt olyan típus, aki ezt szeretne volna, elvult ő azzal a sok gyerekekkel.

Írni-olvasni gyönyörűen megtanított mindenkit, az alól nem volt kibúvás. Ha ő kiment a teremből, hangosan egyszerre kellett számolni, szorzótáblát mondani. A fontos az volt, hogy mindenki tanulja meg az alapokat, de senkit nem biztatott arra, hogy menjen továbbtanulni, vagy hagyja itt ezt a fajta életet. Nem bukott meg senki semmiből, azt nem engedte meg.

Hát a rossz tanulók kaptak a pálcából jó párszor, ha nem figyeltek, vagy ha rosszkodtak, meg hát a körmös... De mi otthon el se mertük mondani, nem hogy panaszkodtunk volna.

A szünetekben kimehettünk a kis bekerített udvarra játszani. De nem volt ám ott semmi, se hinta, se mászóka, semmilyen játék, beszélgettünk, fogócskáztunk inkább.

Én nagyon szerettem ide járni, attól függetlenül is, hogy szigorú volt a mi tanítónk.

TRENCSÉNI CSALOGATÓ NÉPTÁNC ELŐADÁS 1945
VEZETŐ ÉS RUHÁK KÉSZÍTŐJE: BAKCSY ANNA TANÍTÓNŐ

KARGALAI ISKOLA

Kargala eredete a török időkig vezethető vissza. A monda szerint az orgoványiak bevetették magukat a feneketlen mocsárba, hogy ott találjanak menedéket. Eközben túljártak a törökök eszén is, mivel a lovaik patáin megfordították a patkót, azt a látszatot keltve, hogy kifelé jönnek az ingoványos részből. Az ellenség mit sem sejtve belesétált a csapdába, mígnem szép lassan elsüllyedtek. Ekkor kiáltották kétségbeesve: „Karg Allah!” (Isten segíts!)

A Kargalai tanyai iskola volt Magyarországon az utolsó osztatlan iskola, mely kapuit 1993-ban zárta be. A gyerekek 1-8. osztályig egy teremben, egy tanítóval, egyidejűleg sajátották el az írás, olvasás és számolás alapjait.

Ez az iskola nem csak azért érdemes arra, hogy megőrizzük emlékeztünkben, és beszéljünk róla, mert hogy minden változás ellenére ilyen sokáig képes volt fennmaradni és működni, hanem mert ezt nem akárhogyan tette. Olyat tanított, amire valószínűleg napjainkban is szükség lenne. Az együtt élésre a természettel, a közösség fontosságára, az egyén fontosságára a közösségben, és ezek egyensúlyának megőrzésére. Tanyán nem könnyű élni, már nagyon régen nem az. De akadhat egy segítő erő, ami könnyebbé teszi a maradáást, vagy akár az oda kivonulást. Pár évtizeddel ezelőtt ez az erő egy tanító személyében valósult meg, és persze az ő diákjaiban. Elli néni példát mutatott, közösséget épített, és segítette így az ittélést.

Az osztatlan iskola megvalósította egykor az egységet, emberek között, ember és természet között, és ember és tudás között. Ezt a fajta tanítási és tanulási morált nem lett volna szabad elfeledni. Az iskolának nem csak az lenne a feladata ma sem, hogy elméleti tudást adjon, hanem értelmi, érzelmi viszonyulásokra is megtanítsa.

Van, volt példa, amelynek érdemes lehet gondolatait megőrizni, újra életre hívni.

A TANÍTÓ: TÓTH ISTVÁNNÉ ELLI NÉNI ÉS AGYEREKEK

RÉSZLETEK AZ EGYKORI RAJNAPLÓKBÓL ÉS AZ ISKOLÁRÓL ÍRT CIKKEKBŐL

Kargala tanítása

Az erdő igen fegyemezetten ut. Bar köránszem feszesen. Kivétel talán a kakukk, ki másodállásban áll, mivelhogy egy fémlappal időnként ézengést kell produkálnia. Bilka orrkarikáján finom esőpermetet, a lópatkón kövér eseppek hangját ütik. Hangutánzó zajszimfónia az orgovány-kargalai tanyai általános iskolában. „Erdei séta” — ez az egyik attrakció neve, de egész estét betöltő előadással is szolgálhatnak a gyerekek, Tóth Istvánné tanítványai. Részbe mindez egy országos hírű pedagógiai kísérletnek — s része az arról szóló példázatnak, hogy kivételes tehetségű és vállalkozó kedvű pedagógus „hátrányos helyzetben” is milyen eredményeket érhet el.

A legfontosabb talán: az iskolát a tanyavilág gazdálkodási, népességmozgási tényezőjévé tette.

— Hányan szeretnétek beköltözni a faluba?
Négy kéz emelkedik. Hatvan-egynéhányból.

— Hát Kecskeeméte?
Egyetlen, félig, aztán pad alá tűnteti el az emberke.

— Hányan költöznétek Budapestre?
Senki.

— Hol a legjobb lakni?
Kórus:

— Itt!

Ha beletalálnak a beszéd sodrába, megoldanak szülőházjuk összes gondját a gyerekek.

— Miről volt szó az utolsó tanyagyűlésen?

— Hát, hogy mi lesz az újtavítással... Meg kéne hordani homokkal, igen lejárta a gépek... A mozgóbolt megállójába meg hiányzik a fedett váró. És mikor jön végre a mozi?

De erre már Tóth Istvánné is pontos választ adhat. A jövő héten. A Szuperzarival és a Hőfehérkével. Kétévi szünet után. Eddig tartott, míg meggyőzhette az illetékeseket, „megéri” az itteni száználval emberhez kiküldeni a vetítővel, filmmel megpakolt gépkocsit. Ahogy jön a kecskeméti és a tanyaszínház. Vagy ahogy a Kertészeti Egyetem szakembereinek fontos időről időre előadást tartani a növénytermesztés újdonságairól.

— A síkfólia nagyon jó dolog... Meséltek róla. Tavaly már mi is csináltuk, paradicom, meg paprika azóta van.

Jó, ha tizenkét esztendő az ifjú agrárszakember.

— Józsi komám apukája is kipróbálta... „Józsi komám” egy-két évvel fiatalabb lehet. A második padszomszéd. De a szomszéd tanyát lakja.

Számolgtunk a gyerekekkel. Van vagy 60 tanya. Abból négy elhagyott. Nemigen mozdul senki. Jól pénzelenek a szőlőből, eléggé jól gépesítettek. Csak az iskolás gyerekek családjában 6 traktort, 4 terepjárót, számos „csettögőt” mutat ki a rögtönzött statisztika.

Tíz-egynéhány kilométerre ugyanilyen gazdálkodási körülmények között éltek, dolgoztak az emberek. Megszüntették a tanyai iskolát. Két év alatt 19 tanyát hagytak üresen. Elmentek, a gyerekek után.

Meg más után. Tóth Istvánné volt már alkalmi bábaasszony, családi békebíró, adóbevallás-szerkesztő, szabadult ember pártfogója, írástudatlan íródeákja, patikus, anyagbeszerző.

Szerencse, hogy mindenben segítségére van a férje.

Kérdezz — felelek:
— Gyerekek, ha hirtelen beteget kell orvoshoz vinni, ki ül kocsiába?

Kórus:

- Pista bácsi!
- Ki fűt be az iskolában?
- Pista bácsi!
- Ki kutat gépalkatrész után?
- Pista bácsi!
- Ki megy veletek kirándulni?
- Pista bácsi!
- Hát ha leragad az autója, ki tolja meg?

Kórus:

— Mi!

„Magyarországon a tanyatelepülés és kiváltképp a gyermekek tanulási környezetének az alapos vizsgálata azt mutatta, hogy — legalábbis a gyerekek szempontjából — ez a környezet nem mutatkozik szegényesnek. A tanyai gyerekek elég ösztönzést és lehetőséget kapnak a tanulásra és legalábbis a logikai műveletek területén, teljesítményük nagyobb a falusi és városi gyerekéknél. Ebben a környezet-

fontosabb, idő — távol a kortársaktól és játszótéraktól — a koncentrációra és kísérletezésre.

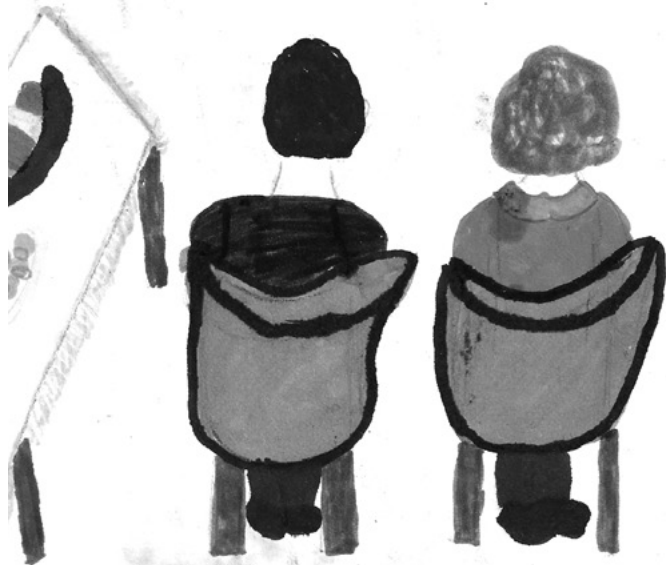
...A tanyai gyerekeket a nyelvi és társadalmi érintkezéssel nehézségeik miatt nem kellene automatikusan a „kevésbé fejlett” osztályokba helyezni.”

ben kétségtelenül kell lennie olyan elemeknek, amelyek ugyanebben a mértékben nincsenek jelen a többi környezetben, és amelyek bizonyos típusú műveletek kifejlődéséhez fontosabb előfeltételek lehetnek; a felnőttek megfigyelésére és utánzására való lehetőség, védelem és visszacsatolás másoktól, lehetőség tárgyak és viszonyok manipulálására, szabadság saját kezdeményezésű játékokra és, ami talán a leg-

(Hollós Mária: Különbösgyek tanyai, falusi és városi gyerekek értelmi fejlődésben.)

1981. november 28. az iskolánk-
nál bemutattuk színesfilm előadást

XI. 15

Meghívókat hordunk szét az or-
vosi előadásra VIII

XI. 28.

A Level a tanyárl' c. filmünket a
forgató stáb az iskoláinkban bemutatja.
Jelen lesz mindenki aki szereti a mi isko-
láinkat. VIII

XI. 17.

Korhára kerül egy kisdobosunk / Balogh
Éva III. oszt. / levelet írunk neki és javu-
lást kívánunk X VIII

XI. 22. A Buga doktor bácsi délutáni
előadása 62 en volt. Tele volt az
iskolával.

XII. 1. Leestett az első hó. "Hóhanyó"
ors lett a VIII. osztály. Segítjük a
kicsinyeket

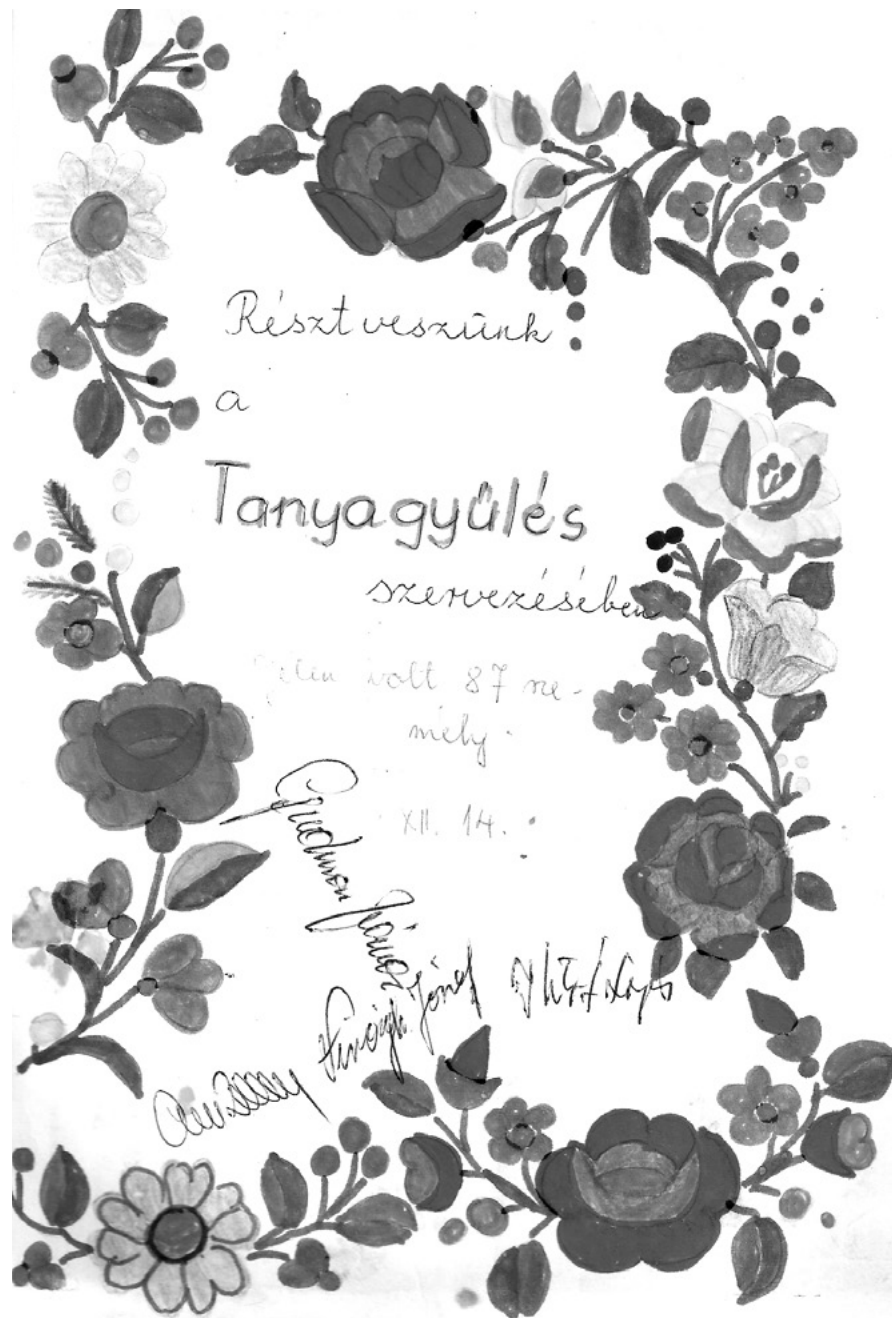
XII. 6

A mi tanító'nénink is
szerepel a

Ki - Kicsoda című
lexikonban.

Részt veszünk:

a

Tanyagyűlés

szervezésében

amely volt 87 me-
mely

XII. 14.

Juchász János
Kovács János
Kovács János

KARGALAI VARÁZSLAT

Bugacon ott, ahol ma is a lábba kergetett török katonák jajszavait: „Karg Allah!” kiáltásait ismételteti a szél előtt hajladozó sás, áll a kargalai iskola. A „világítótorony”, amelyhez 206 pusztai ember veszi az irányt.

Az épületben tanít Tóth Istvánné, akit varázslónak neveznek. Tóth tanító néni nem 8, hanem 9 osztályt tanít egymaga, hiszen ő osztályt alapított az óvodásoknak számító előkészítőre járó gyerekekből is. A kicsik, akik koruknál fogva nem ismerhetnék a betűt, gyönyörűen le tudják írni, meg is mondják, hogy a nyolc nagyobb, mint a kettő. Nem véletlen, hogy a világ minden tájáról is ellátogatnak ide a nevelők, hogy lássák a kis iskolát.

Pedig nem is ez az igazi csoda, hanem az, hogy amióta Tóth tanító néni itt él a pusztán, 206 ember egy családnak számít. A valóságban a távolság egy-egy tanya között iradatlanul nagy, a családok mégis rögtön tudnak arról is, ha valaki többet köhög a sokásosnál, ha egy idős ember magára marad, ha egy gyerek beteg. Ha valakin segíteni kell...

Tanítványait szívesen fogadják a legrangosabb fővárosi iskolákban is, mert kiváló matematikusok, oroszul is jól beszélnek...

A tanítónő munkáját a Magyar Tudományos Akadémia is figyelemmel kíséri, az Oktatási Minisztérium pedig magas kitüntetéssel, az Apáczai Csere János – díjjal jutalmazta.

írta: Faragó György
Pajtás Újság
1980. 02. 21.

Közeledik a karácsony. Felkeressük az
egyedül élő tanyai öregeket. Fenyővel, mű-
sorral kedveskedünk nekik

Váczai Sándor rajkísérőjei

NEM AZ ISKOLÁNAK...

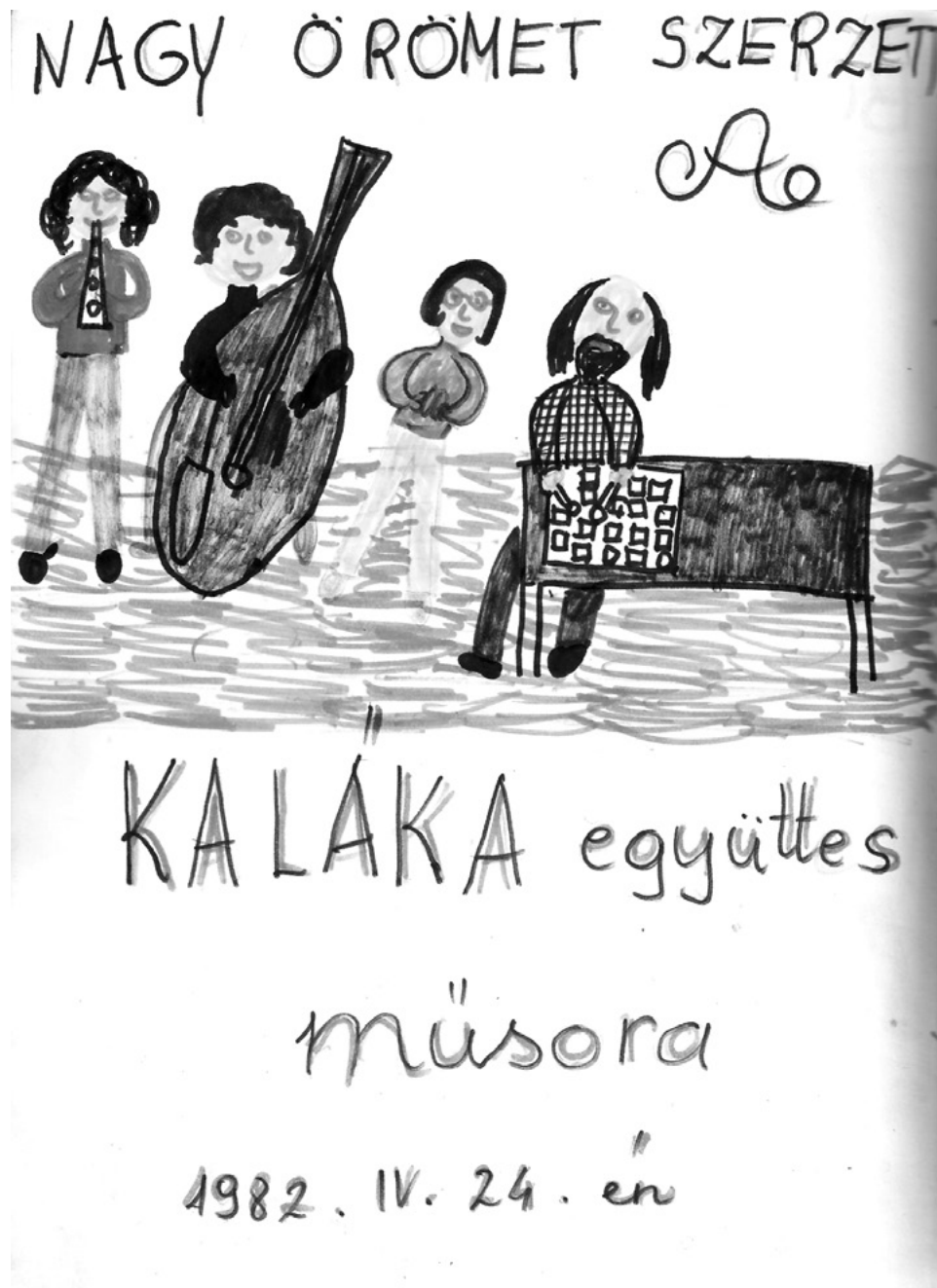
Egy teremben kilenc tanuló csoport – nyolc osztály és az előkészítősök – dolgozik együtt az Orgovány Kargala – pusztai általános iskolában. „Osztatlan iskola” – mondja az ilyenről a pedagógiai szaknyelv. Amit egy más reflexióval értelmezhetünk úgy is: olyan, mint az Univerzum. Egységes. Mert nem bomlik fel a természet sem fizikára, biológiára, kémiára... És a családban nem úgy adják a feladatokat, hogy ki hányadik osztályos. Talán éppen az osztatlanság miatt éreztem úgy ebben az iskolában, hogy élet és irodalom, betű és valóság itt szorosan egységben létezik...

Comenius, a neves cseh tudós írta 1657- ben megjelent pedagógiai munkájának előszavában: „Kutassuk ki, hogy az iskolában kevesebb legyen a zúgolódás, undor és hiába való küszködés, annál több a szabadidő és szilárd előrehaladás...”

Mintha ezt a 350 éve papírra vetett ideát tartaná szem előtt Tóth Istvánné tanító a harminc egynéhány fős gyermekcsoport irányítója. Engedi, segíti, hogy élet zengje be az iskolát., hogy a természethez oly sok szállal kapcsolódó világukat ne kelljen megtagadniuk, vagy netán szégyellniük – a kilométerekről gyalogló – a tanyasi élet örömeit és bajait személyiségükben hordozó kis diákoknak.....

Már messzire jártam az iskolától, Orgovány felé kerülgettem a homokos dűlő út kátyúit, amikor eszembe tűnt régi latin órák emlékeként egy régi szentencia: Nem az iskolának, hanem az életnek tanulunk. A Kargala – pusztán töltött délelőtt után, mintha jobban értettem volna, mit is jelent ez az ősi bölcsesség...

írta: Farkas P. József
Petőfi Népe
1984. 04. 13

MEGÉRKEZETT A TANYAI
POSTA!

Új rádiómagnót kaptunk!

HURRÁ!

HURRÁ!

Akikre büszkék
vagyunk

Seregély Mónika

Tóth Gyöngyi

Átrok Irén

Pál Mária

Szűcs Judit

Borzák Zsuzsa

Pál Jolán

ÚJSÁGÍRÓK LÁTOGATTAK EL
HOZZÁNK AZ

IFJÚSÁGI

MAGAZINTÓL

Borzák Tibor

Tóth István

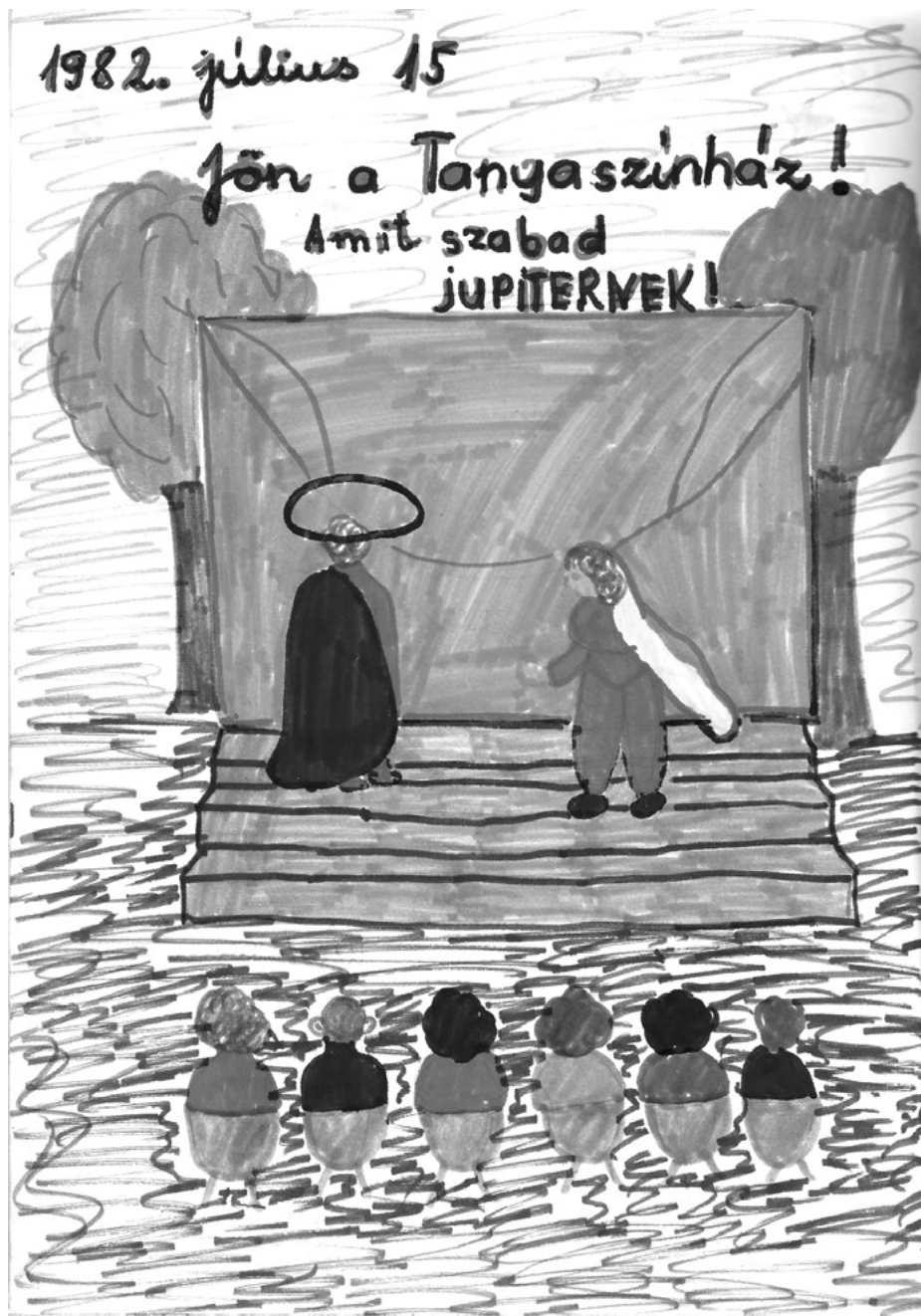
PUSZTAI KALÁK

... „Esténként felnézek az égre és csillagokat látok, mindig kinézek magamnak harmincat. Annyit ahány tanítványom van. Mert az én szememben a gyerekek itt a tanyán, a puszta földön járó csillagai. Ők adták ki a jelszót, hogy változtass az életeden, ők mutattak példát a felnőtteknek is, hogyan lehet a szabad időt értelmesen eltölteni, hogyan lehet szépen élni.”
- mondta a tanítónő.

írta: Faragó György

Pajtás Újság

1981. 01. 22

FORRÁSOK

SOMOGYI HAROLD : ORGOVÁNY

PAJTÁS ÚJSÁG (KÖSZÖNET MOLNÁR JÓZSEFNÉNEK)

KARGALAI ISKOLA EGYKORI RAJNAPLÓI (KÖSZÖNET BÍRÓNÉ SZŰCS JUDITNAK)

GYARMATINÉ MÁRTON OLGA ISKOLA IGAZGATÓ BESZÉDE A HELYI ISKOLATÖRTÉNETRŐL (KÖSZÖNET OLGA NÉNINEK)